

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

Ключові слова: ЄС, інтеграційні процеси, Лісабонський договір, інтеграція, Рада ЄС.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Сурілова Олена Олексіївна.

Мойсеєнко Дар'я Кирилівна та Саргсян Ангеліна Арамівна

здобувачки вищої освіти 4-го курсу

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ЕТАПИ ТА РОЗВИТОК

Інституційний устрій Європейського Союзу пройшов складний шлях розвитку та трансформації, який триває вже понад шести десятиліть. Цей шлях відображає поглиблення європейської інтеграції та розширення сфер співпраці між країнами-членами [1].

Серія визначальних міжнародних документів стала фундаментом інституційної структури Європейського Союзу (далі – ЄС). Основоположним є Паризький договір про утворення Європейської спільноти вугілля і сталі в 1951 році, який заклав основи економічній співпраці у вугільній та сталевій промисловості та об'єднав шість країн у спільному управлінні стратегічними галузями. Не менш важливе місце у початку розвитку займає Римський договір про заснування Європейської економічної спільноти в 1957 році, який розширив співпрацю через формування Європейської економічної спільноти та Євратому, створивши спільний ринок.

Завершальним етапом у процесі формування стала низка документів: Маастрихтський договір 1992 року, основною метою якого було трансформувати європейські спільноти в єдиний союз, запровадити єдине громадянство та

закласти початок для подальшого використання спільної валюти; Амстердамський договір 1997 року посилив роль Європарламенту та розширив сфери співпраці у поняттях сфери безпеки, правосуддя та внутрішніх справ; Ніщський договір 2001 року реформував інституційну структуру для підготовки до масштабного розширення ЄС; Лісабонський договір 2007 року модернізував систему управління ЄС, запровадив посади Президента Європейської Ради та Представника із закордонних справ та розширив повноваження Європарламенту.

Процес формування та розвитку інституційної структури Європейського Союзу являє собою складний та багатогранний шлях трансформацій. Аналізуючи історичний розвиток європейських інституцій, можна виділити п'ять ключових етапів їх становлення [2]:

1. Формування базової інституційної системи (початок 1950-х);
2. Розширення структурної організації (кінець 1950-х – 1960-ті);
3. Структурні реформи системи управління (1970-ті – 1980-ті);
4. Створення оновленої інституційної бази ЄС (1990-ті);
5. Модернізація системи європейського управління (2000-ні).

Початок європейської інтеграції пов'язаний з підписанням Паризького договору 1951 року шістьма державами – Францією, Німеччиною, Італією, Бельгією, Нідерландами та Люксембургом. Цей документ створив спільний ринок вугілля та сталі, що стало першим кроком до економічної інтеграції континенту. Вибір саме цих галузей мав стратегічне значення для підтримання миру в повоєнній Європі.

Первинна структура управління включала чотири основні органи: Вищий керівний орган з функціями виконавчої влади, Спеціальну Раду міністрів для представництва національних інтересів, Парламентську Асамблею як орган демократичного контролю та Суд для вирішення правових спорів. Особливістю цієї системи стала незалежність Вищого керівного органу від національних урядів, що було революційним рішенням для того часу [3].

Наступним важливим етапом стало підписання Римських договорів, які заснували Європейське економічне співтовариство та Євратом. Для уникнення

дублювання функцій було прийнято Конвенцію про спільні інститути, яка об'єднала Парламентські Асамблеї та Суди різних спільнот. Також було створено Економіко-соціальний комітет для представництва інтересів різних соціальних груп.

1970-ті роки характеризувалися певним застоєм у розвитку інституцій, що співпав із глобальною економічною кризою. Важливою подією став Паризький саміт 1974 року, на якому було створено Європейську Раду як вищий політичний орган. Значним демократичним досягненням стало проведення перших прямих виборів до Європейського Парламенту в 1979 році.

Маастрихтський договір 1992 року став переломним моментом, створивши сучасний Європейський Союз. Було запроваджено структуру «трьох опор», що включала Європейські Спільноти, спільну зовнішню політику та співпрацю у сфері юстиції. Важливим нововведенням стало запровадження громадянства ЄС та розширення сфер діяльності Спільноти.

Лісабонський договір 2009 року модернізував систему управління ЄС, запровадивши посади постійного голови Європейської Ради та Верховного представника з закордонних справ. Було розширено повноваження Європарламенту та впроваджено систему «подвійної більшості» при голосуванні в Раді [4].

Для забезпечення збалансованого розвитку було створено систему спеціалізованих фондів:

- Соціальний фонд (питання зайнятості);
- Фонд регіонального розвитку (допомога відсталім регіонам);
- Фонд згуртування (екологічні та транспортні проекти);
- Сільськогосподарський фонд (розвиток сільських територій).

Сучасна інституційна система ЄС є результатом тривалої еволюції від простої структури управління спільним ринком до комплексного механізму наднаціонального управління. Особливістю цього розвитку стало постійне балансування між наднаціональними та міжурядовими підходами, між ефективністю управління та демократичною легітимністю.

Важливо відзначити, що розвиток інституційної структури ЄС не був лінійним процесом, а характеризувався періодами активного реформування та відносного застою. Кожен етап розвитку відповідав новим викликам європейської інтеграції та відображав готовність держав-членів до глибшої співпраці [5].

Сьогодні інституційна система ЄС продовжує адаптуватися до нових викликів XXI століття, зберігаючи при цьому базові принципи демократичного управління та поваги до національних інтересів держав-членів. Досвід еволюції європейських інституцій демонструє можливість успішного поєднання національних інтересів із загальноєвропейськими цілями в рамках єдиної системи управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інституційна система ЄС : навч. посіб. / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, Н. М. Рудік. 2-ге вид., перероб. і доп. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2021. 226 с. ISBN 978-617-7139-39-2 URL : <https://crust.ust.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4243256a-e957-450b-a174-cb9bea238bff/content>

2. Політична система Європейського Союзу. Методичні вказівки до самостійної роботи (для студентів денної та заочної форм навчання освітнього ступеня магістра спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини) / Укладачі: Палінчак М. М., Бокоч В. М., Копча В. В., Панов А. В., Дір І. Ю., Лешанич М. М., Бак Р. Е., Ужгород : , 2021. URL : <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/50266/1/Політична%20система%20ЄС.pdf>

3. Європейська інтеграція в контексті сучасної геополітики : зб. наук. €24 статей за матеріалами наук. конф., м. Харків, 24 трав. 2016 р. / редкол.: А. П. Гетьман, І. В. Яковюк, В. І. Самощенко та ін. Х. : Право, 2016. 536 с. URL : https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SBORNIKI_2016/Evroп_integrac_24_05_2016.pdf

4. Державна євроінтеграційна політика України: теорія, методологія, механізми : [монографія] / Юліана Вікторівна Палагнюк. Миколаїв : Вид-во ЧДУ

ім. Петра Могили, 2014. URL : <https://eugov.chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/05/Державна-євроінтеграційна-політика-України-теорія-методологія-механізми.pdf>

5. Лясота А. Є. Політична система Європейського Союзу: особливості та основні центри прийняття політичних рішень. *Вісник Дніпропетровського університету*. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія. 2015. Вип. 1. С. 119-128. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdufsp_2015_1_19

Ключові слова: держава, Європейський Союз, інституційна система, демократія, договори, європейська інтеграція, співпраця.

Науковий керівник : доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Сурілова Олена Олексіївна.

Плехова Марина Віталіївна

здобувачка вищої освіти 4-го курсу

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

**«БЛАКИТНА КАРТА» ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ
ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНОЇ РОБОЧОЇ СИЛИ
КРАЇНАМИ-ЧЛЕНАМИ ЄС**

Міграційна політика Європейського Союзу відіграє важливу роль у підтримці національної безпеки, розвитку економіки та зміцненні правових систем країн-членів. Від того, наскільки успішно регулюються міграційні процеси, залежить політична, економічна та соціальна стабільність у суспільствах держав ЄС.

Окремої уваги потребує вивчення проблеми, пов'язаної з дефіцитом молодих і висококваліфікованих працівників. Через невисокий рівень мобільності робочої сили всередині ЄС, країни-члени змушені залучати фахівців з третіх держав.

ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В СФЕРІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....	456
Максимчук Арина Юріївна	
ВПЛИВ ЛІСАБОНСЬКОГО ДОГОВОРУ НА РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙ ЄС.....	462
Мойсеєнко Дар'я Кирилівна та Саргсян Ангеліна Арамівна	
ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ЕТАПИ ТА РОЗВИТОК.....	466
Плехова Марина Віталіївна	
«БЛАКИТНА КАРТА» ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНОЇ РОБОЧОЇ СИЛИ КРАЇНАМИ-ЧЛЕНАМИ ЄС.....	470
Пономарчук Вікторія Ігорівна	
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ GDPR НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ ТА В УКРАЇНІ.....	475
Савчук Вікторія Валентинівна	
РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДОТРИМАННЯ КОНКУРЕНТНОГО ПРАВА.....	479
Сідельникова Єлизавета Русланівна	
ІСТОРІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ЄС.....	482
Сорока Тетяна Олександрівна та Суниця Яна Сергіївна	
РОЗВИТОК ТА ВАЖЛИВІСТЬ ЦИФРОВОГО РИНКУ ЄС.....	487
Степановська Марина Ігорівна	
СПІЛЬНА ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ТА ПОЛІТИКА БЕЗПЕКИ ЄС В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ.....	491
Суйчимезова Вікторія Олександрівна	
ШЕНГЕНСЬКА ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ.....	495
Тітенко Руслана Русланівна	
СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА ДЕРЖАВ-УЧАСНИЦЬ.....	499
Череповська Ксенія Дмитрівна	
ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА.....	502
Чудімова Анастасія Валеріївна та Радецька Мирослава Валеріївна	